

VÅBENMODTAGELSE I MOLS BJERGE 6. - 7. MARTS 1945.

AFSLØRING AF MINDESTEN VED AGRI BAUNEHØJ I 75-ÅRET, 7. MARTS 2020.

Vilfred Friborg Hansen

På sådan en eftermiddag med forår i luften kan det være svært at forestille sig, hvad der foregik her natten mellem 6. og 7. marts for temmelig nøjagtigt 75 år siden.

Den nat lå en gruppe unge mennesker fra Ebeltoft, Tirstrup og Grønfeld her mellem granerne og lyttede efter en flyvemaskine fra England, der skulle komme og kaste våben ned omtrent lige hvor vi står nu.

Danmark havde været besat af tyskerne i næsten fem år. Modstandsbevægelsen var i vækst, våbnene var beregnet til den.

Aftenen i forvejen havde gruppens medlemmer som sædvanlig lyttet til de særmeldinger, der kom i den engelske radio BBC kl. 18.15. Og lige netop i aftes, den 6. marts, havde der lydt en særmelding med "hilsen til Helmer", og så vidste gruppen, at der ville komme våben til deres aftalte nedkastningssted her i Mols Bjerge et sted mellem kl. 23 og 03.

(lydfil med særmelding fra London)

-

Efter meldingen gjaldt det bare om at gøre sig klar og møde de andre på det aftalte sted i god tid til kl. 23.

Og nu ligger de altså her og venter - og lytter efter flyet, der snart skal dukke op på den mørke nattehimmel.

Fire mand fra gruppen står klar på selve nedkastningspladsen med tre hvide og en rød lygte, lys der skal kunne ses fra flyet, så de 12 containere med våben og sprængstoffer kan kastes ned i deres faldskærme det rigtige sted.

De tre hvide lys skal stå på række med 100 meters mellemrum. Den røde lygte for enden, til venstre for den sidste hvide, angiver vindretningen. Det er vigtigt, at containerne bliver kastet ned mod vindretningen, så de ikke bliver ført bort i faldskærmene.

De har prøvet det før

Alt det ved folkene, der ligger her og venter, udmærket, for de har prøvet det før. Gruppen var blevet dannet i oktober 1944 på initiativ af ritmester **Helge Fabricius** fra Skramlø, der på grund af tyskernes beslaglæggelse af Skramlø til anlæg af Tirstrup flyveplads, havde måttet flytte til Lyngsbækgaard. Herfra ledede han modstandsarbejdet i det sydlige Djursland.

I oktober måned havde han fået kontakt til amtsstueassistent **Larsen** og toldassistent **Ballisager** i Ebeltoft. **Axel Koefoed** og brødrene **Leo og Harry Nyhuus** sluttede sig til. Senere politibetjent **S. A. Høst**.

I Tirstrup var den første, som Fabricius fik kontakt til, bestyrer på Søblink ved Øksenmølle **Carl Oluf Basse**. Senere kom smedesvend **Jacob Michelsen** og kommis **Knud Møller** med.

I Grønfeld var den første **Emil Rasmussen**, og efter ham kom hans brødre **Robert og Verner** til, brugsuddeler **Jørgen Søndergaard**, købmand **Hillgaard** og chauffør **Hans Jørgensen**.

Modtagelsen 26. – 27. november 1944

Sidst i oktober 1944 var gruppen klar til at modtage våben. Den første modtagelse fandt sted i måneden efter, natten mellem 26. og 27. november 1944. Det aftalte kodeord i radioen var dengang ”Hilsen til Lucas”.

Ved den lejlighed modtog gruppen de første 12 containere med våben og sprængstoffer. En del af det blev gemt på gårdejer Sigvard Thuesens staldloft i Agri, en anden del blev gravet ned i en grusgrav. Derfra blev det senere fordelt til forskellige modstandsgrupper i Grenaa og Aarhus.

Hver container vejede mellem 300 og 400 kilo, så gruppen her i Agri var godt klar over, at når først de 12 containere var modtaget, så forestod der et tungt og brydsomt arbejde med at få containerne og de tilhørende faldskærme, hver på syv meter i omkreds, skaffet af vejen.

Hvad skulle våben og sprængstoffer bruges til?

Og hvad skulle våben og sprængstoffer så bruges til?

To ting: for det første til sabotageaktioner.

For det andet til modstandsbevægelsen, så den kunne være klar, hvis der skulle opstå kamp med tyskerne eller andre krigeriske udviklinger ved krigens slutning. Det var jo langt fra en selvfølge, at befrielsen ville komme til at gå så smertefrit, som det faktisk blev tilfældet.

Modtagelsen 6. – 7. marts 1945

Nu vender vi tilbage til gruppen, der ligger og venter på flyet her natten mellem 6. og 7. marts 1945.

Klokken er nu 1.56. Gruppen har ventet i tre timer i den kolde martsnat.

(lydfil: Halifax-flyvemaskine nærmer sig og flyver over...)

-

Flere modstandsfolk har beskrevet den følelse, der greb folkene ved synet at flyene. En følelse af, at der var andre, der kæmpede, at man ikke var alene, men var en del af et større hele, kampen var ikke håbløs. Det nyttede, det man satte livet på spil for.

Den fornemmelse har gruppen i Mols Bjerge sikkert også haft, da de ser maskinen dukke op og droppe de 12 containere og en enkelt ekstra pakke, der nu daler ned fra himlen i hver deres faldskærm.

Lidt dramatik er der, da en container rammer en stor sten, så der lyder et ordentligt brag og gnisterne slår højt op i luften i den mørke nat. Det får tilsyneladende det engelske fly til at stige brat, måske har piloten troet, det var tysk maskingeværild.

Vigtigere var det dog, at tyskerne åbenbart ikke havde bemærket noget. De var ellers til stede temmelig tæt på: Femmøller Badehotel, Fuglsølejren, Tirstrup flyveplads.

Efter den lille oplevelse gik arbejdet med at finde og samle containere og faldskærme planmæssigt i gang.

Der var lidt spænding om indholdet af den ekstra pakke. Pakkerne kunne somme tider indeholde de hårdt savnede cykeldæk – ind imellem endda også cigaretter eller en flaske whisky som en opmuntring til modtagegrupperne. Men nej, der var tale om pejleudstyr til en modstandsgruppe.

Bortskaffelse af "godset"

Så vidt, så godt. Men nu kommer så det hårde arbejde med at skaffe det modtagne væk.

Da man har styr på tingene, cykler folkene fra Ebeltoft og Tirstrup hjem. De har jo en længere cykeltur foran sig – måske på faste dæk - og i hvert fald med sparsom belysning.

Det bliver lige som ved modtagelsen i november 44 overladt til dem fra Grønfeld, der bor tæt på, at få containere og faldskærme skjult godt.

Lidt specielt er det, at noget af godset faktisk blev stillet op i trækasser ved købmanden i Grønfeld. Her lå tyskerne lige overfor, i missionshuset, og tankegangen var, at det aldrig ville falde tyskerne ind, at der var skjult våben så at sige lige for næsen af dem.

Andet blev gravet ned i skjul ude i bjergene.

En af depoterne blev desværre opdaget af tyskerne under en militær øvelse. De satte vagt ved depotet i håb om, at nogen fra modtagegrupperne ville komme for at hente de rare sager og gå lige i den tyske fælde.

Men folkene i Grønfeld havde lugtet luntten, og tyskerne blev skuffede. Der stod tysk vagt ved depotet lige til befrielsen, men ingen fra modtagegrupperne blev taget.

Valget, kampens pris

Det er svært i dag at forestille sig de valg, som ganske almindelige mennesker stod over for under besættelsen. Men filmen "De forbandede år", som flere af os sikkert har set, fremstiller det rigtig godt.

De modtagegrupper, vi tænker på med de to mindsten i dag, traf det rigtige valg. De var med til at sikre, at vi kunne leve videre i frihed og demokrati efter krigen.

Det må også være rigtigt i dag at sende en taknemmelig tanke til de piloter og besætningsmedlemmer, der sad i de engelske fly. Ikke mindre end 1160 allierede flyvere ligger begravet i Danmark, nogle af dem også på kirkegårde her på Djursland.

Mindestenene ved Langesø og her ved Agri Baunehøj kan ses i sammenhæng med den store mindesten ved Hornslet kirke, hvor de fem modstandsfolk fra Hornslet, der måtte betale den ultimative pris, er mindet. Der var folk fra Hornslet med ved de første våbenmodtagelser ved Langesø i august 1943. Mindestenen ved Langesø afsløres også i dag.

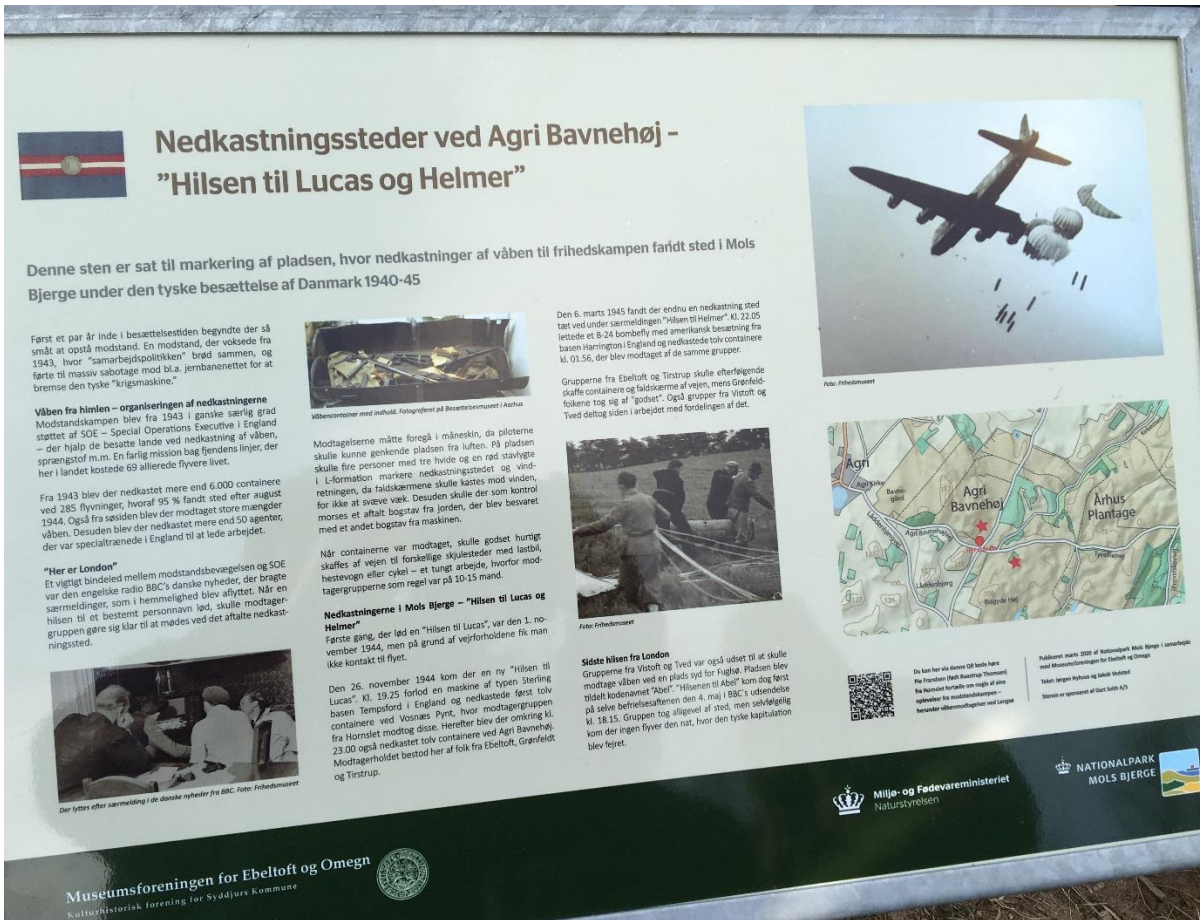
Og herefter er det netop våbenmodtagelserne ved Langesø, vi skal høre mere om...

Figur 1. Stenen afsløret. Lise Bastrup, datter af Pie Bastrup, der var med ved modtagelserne ved Langesø i august 1943.

Figur 2. Stenen afsløret. Informationstavle til venstre, container til højre. Fanevagt.

Figur 3. Info-tavle

Figur 4.Container.

